

ZA MICHALOM TOPOLSKÝM

Na sklonku lanského roka, 1. októbra 1991, ako osemdesiatpäťročný zomrel filozof a pedagóg profesor Michal Topolský. Patril ku skupine vzdelancov, ktorí vzišli zo slovenskej menšiny Dolnej zeme, ktorí myšlienково dozrievali v dobe "čiernych chmár" fašistického borenia a márnenia a ktorí po druhej svetovej vojne výrazne zasiahli do nášho kultúrneho a verejného života.

Pre celý život M. Topolského je charakteristické spojenie vlastnej teoreticko-filozofickej tvorby s potrebami človeka a spoločenskými problémami. Príznačný je už názov jeho prvej monografie *V hľadani človeka* (Petrovec 1943), kde zaznieva jasné humanistické vyznanie ("človek je bytosťou, čo eventuality vie vidieť, a teda - a len potiaľ - súlad sveta vytvárať") a kde na protest proti vrcholiacemu fašizmu formuluje presvedčenie, že človek môže žiť "mimo ohradu zverstva", keďže "Tudské zlo nie je o s u d o m". Využívajúc podnety z Bergsona a Driescha, reagujúc však aj na najnovšie filozofické školy (Husserl, Heidegger, Losskij, Buber), polemizuje tak s naivným realizmom a materializmom, ako aj s krajnosťami idealizmu, a rozpracúva osobitú fenomenologickú teóriu, v ktorej je skutočnosť interpretovaná ako "zauzlenina" korelačných väzieb človeka a sveta a ako "vysúdenina", syntéza duchovných aktov (zážitkových obsahov a zmyslových, významových aktov). Táto prvá etapa myšlienkového vývoja profesora Topolského doznieva v prvej polovici päťdesiatych rokov, hoci čoskoro po presídlení do Bratislavy, a teda už skôr, ovplyvnený T.Pavlovom, Rozentalom, sa vedome prihlásil k marxistickej filozofii (*Objekt a zmysel objektu* 1946, *Dejiny objektov* 1948). V prácach z tejto druhej, marxistickej etapy sa do centra jeho pozornosti dostávajú popri konštantnej gnozeologickej problematike teoreticko-metodologické otázky prírodných vied, osobitne medicíny, a aktuálne svetonázorové, politické a kultúrne problémy (*Filozofia, prírodné vedy, medicína* 1966, *Realita a poznanie* 1970, vyše sto štúdií a článkov).

Vo svojom diele venoval profesor Topolský značnú pozornosť analýze času a nárokom konkrétneho historizmu. Vážil čas a vážil si času. Nepochybne čas spravodlivo zhodnotí jeho dielo a presne zväži jeho prínos do národnej kultúry.

Ladislav Holata